

TANGAZO LA SERIKALI NA. 889 la tarehe 15/12/2023

SHERIA YA FEDHA YA SERIKALI ZA MITAA,
(SURA YA 90)

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya vifungu vya 7(1) na 16(1))

SHERIA NDOGO YA USHURU WA MASOKO NA MAGULIO YA HALMASHAURI YA
WILAYA YA KYERWA YA MWAKA 2023

Jina	1. Sheria Ndogo hii itajulikana kama Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa za Mwaka 2023.
Matumizi	2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa.
Tafsiri	3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote wa Halmashauri aliyeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
“dalali” maana yake ni mtu yeyote anayeenza bidhaa za sokoni kwa njia ya mnada kwa niaba ya mwenye bidhaa kwa mujibu wa sheria na taratibu za soko;
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa;
“kibali” maana yake ni idhini ya maandishi inayotolewa na Halmashauri kwa mujibu Sheria Ndogo hii;
“gulio” maana yake ni soko la wazi linalofanyika kwa wakati maalumu kwa kibali maalumu cha Halmashauri;
“soko” maana yake ni eneo maalumu la biashara

- lililotengwa na Halmashauri kwa matumizi ya kuuzia au kununulia bidhaa na inajumuisha gulio;
- “meza au kizimba” maana yake ni kitu au kifaa kinachotumika kuweka bidhaa kwa ajili ya kuuzia sokoni au gulioni;
- “mfanyabiashara” maana yake ni mtu yeyote anayeuzia bidhaa sokoni au gulioni kwa jumla au rejareja;
- “Mkuu wa Soko” maana yake ni mtu yeyote aliyeteuliwa au aliyeajiriwa na Halmashauri kusimamia shughuli zote katika soko;
- “Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa na inajumuisha Afisa yeyote atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
- “mnada” maana yake soko la wazi ambalo mali au vitu mbalimbali vinauzwa kwa ushindani wa bei kwa kauli na kwa kibali maalumu cha Halmashauri;
- “wakala” maana yake ni mtu binafsi au kikundi cha watu, kampuni au shirika ambalo limeteuliwa na Halmashauri kufanya kazi yoyote chini ya Sheria Ndogo hii kwa niaba ya Halmashauri;
- “wadau wa soko” maana yake ni mfanyabiashara binafsi, vikundi vilivyoandikishwa katika kamati ya wadau wa soko au gulio na kuwasilishwa kwa mkuu wa soko, au vyama vya ushirika vinavyofanya shughuli za biashara katika soko;
- “ushuru” maana yake ni tozo inayolipwa baada au kabla ya kupata huduma katika soko au gulio;
- “vikundi” maana yake ni vikundi vya ushirika vya wafanyabiashara au umoja wa vikundi vya wafanyabiashara vilivyosajiliwa au kuandikishwa na kuwasilishwa katika kamati ya soko au gulio na kwa mkuu wa soko na kutambuliwa na Halmashauri;
- “zao” maana yake ni mavuno ya shambani au maliasili yanayoingizwa kwenye soko au ndani ya eneo la mamlaka ya Halmashauri.

Wajibu wa
Halmashauri

4. Halmashauri itakuwa na wajibu wa-

- (a) kuanzisha, kusimamia na kuendesha masoko kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii;
- (b) kuendeleza masoko;
- (c) kusimamia usafi na usalama wa masoko;
- (d) kusimamia ufikishaji wa huduma za kijamii katika soko;
- (e) kugawa na kupangisha soko kwa vyumba, meza au vizimba;
- (f) kutenga maeneo kwa ajili ya magulio; na
- (g) kusajili wafanyabiashara wote katika masoko yote ya Halmashauri.

Mkuu wa
Soko

5.-(1) Kutakuwa na Mkuu wa Soko atakayeteuliwa na Halmashauri kwa ajili ya kusimamia shughuli za uendelezaji wa Masoko pamoja na-

- (a) kusimamia ukusanyaji wa ushuru na ada mbalimbali;
- (b) kusimamia usajili wa wadau wa soko kwa kushirikiana na kamati ya wadau wa soko;
- (c) kuimarisha huduma za ulinzi, maji na umeme katika masoko;
- (d) kusimamia usafi na uondoshaji wa taka katika soko;
- (e) kuhakikisha kuwa bidhaa haziuzwi kwenye eneo ambalo haliruhusiwi kwa shughuli hiyo;
- (f) kuzuia ujenzi holela katika soko; na
- (g) kutekeleza majukumu mengine yoyote yatakayoagizwa na Halmashauri.

(2) Bila kujali masharti ya aya ndogo ya (1), Halmashauri inaweza kuajiri wakala ambaye atawajibika kusimamia uendesaji wa soko kwa niaba yake.

(3) Wakala atakayeajiriwa chini ya aya ndogo ya (2) atasimamia shughuli za uendesaji wa soko kwa kuzingatia masharti yaliyoainishwa katika aya ndogo ya (1) na masharti ya mkataba wa uwakala kati yake na Halmashauri.

Kamati ya
Soko

6.-(1) Kutakuwa na kamati ya wadau wa soko ambayo itaundwa na wadau wa soko kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii.

(2) Kila kikundi cha ushirika katika soko kitakuwa na mwakilishi mmoja katika kamati ya wadau wa soko.

(3) Kamati ya wadau wa soko itatakiwa kuweka utaratibu maalumu wa kuwapata viongozi wake, kuwaondoa madarakani na uendeshaji wa shughuli zake na kuuwasilisha kwa Halmashauri.

(4) Vikao vya kamati ya wadau wa soko vitafanyika mara moja kila mwezi.

(5) Mkuu wa Soko atakuwa katibu katika vikao vyote vya kamati ya wadau wa soko.

(6) Muda wa kamati ya soko kuwa madarakani ni miaka mitatu.

Majukumu
ya Kamati

7. Kamati ya wadau wa soko itakuwa na majukumu yafuatayo:

- (a) kuhakiki biashara zinazoendeshwa katika soko;
- (b) kuboresha ustawi wa wadau wa soko;
- (c) kuhakikisha uwepo wa nidhamu katika shughuli za soko;
- (d) kuhakikisha wadau wote wa soko na gulio wanalipa ushuru na ada kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kukuza na kuendeleza mfumo wa biashara;
- (f) kuhakikisha kila eneo la mdau na soko kwa ujumla linakuwa safi muda wote;
- (g) kutekeleza kazi nyingine watakazoelekezwa na Mkuu wa Soko kwa mujibu wa Sheria ndogo hii; na
- (h) kuhakikisha ulinzi na usalama unakuwepo masokoni.

Kamati
ndogo

8.-(1) Kamati ya wadau wa soko itaunda kamati ndogo zenye wajumbe wanne kutoka miongoni mwa wajumbe wa kamati ya wadau wa soko ambazo ni:

- (a) kamati ndogo ya miundombinu na usafi;
- (b) kamati ndogo ya utawala na biashara; na
- (c) kamati ndogo ya ulinzi na usalama.

(2) Bila kuathiri masharti ya aya ndogo ya (1), kamati ya wadau wa soko inaweza kuunda kamati ndogo nyingine yoyote kwa kadri itakavyoona inafaa.

Usajili wa wadau

9. Mtu yeyote anayetaka kufanya biashara katika eneo la soko atatakiwa kusajiliwa na Mkuu wa Soko akishirikiana na kamati ya wadau wa soko kwa lengo la kumtambua na kumuorodhesha katika rejesta ya wadau wa soko.

Utolewaji wa kibali kwa biashara ambazo hazikuwepo

10. Mtu au mfanyabiashara yeyote ambaye anataka kufanya biashara ambayo awali haikuwepo au haikuwa na eneo ndani ya soko ataomba kibali kwa Halmashauri na masharti ya aya ya 9 yatatumika.

Kufuta kibali

11. Mkuu wa Soko anaweza kufuta kibali kilichotolewa chini ya Sheria Ndogo hii, baada ya kutoa notisi ya siku thelathini, endapo mwenye kibali hicho-

- (a) atakuwa na malimbikizo ya ada au ushuru;
- (b) atakuwa amesimamisha shughuli zake kwa miezi mitatu bila taarifa;
- (c) atakuwa na mwenendo unaokiuka masharti ya Sheria Ndogo hii;
- (d) atawashawishi wafanyabiashara wengine kutozingatia Sheria Ndogo hii au kusababisha uvunjaji wa amani; au
- (e) atatumia chumba, kibanda, meza au kizimba alichopanga kinyume na madhumuni ya kufanyia biashara kama yalivyoainishwa kwenye mkataba wa upangishaji au maelekezo yatakayotolewa na Halmashauri.

(2) Mfanyabiashara ambaye hataridhika na uamuzi wa kufutiwa kibali anaweza kuwasilisha pingamizi lake kwa Mkurugenzi katika kipindi cha siku kumi na nne tangu

tarehe ya kufutiwa kibali.

(3) Baada ya kupokea pingamizi, Mkurugenzi atatakiwa kutoa uamuzi wa pingamizi ndani ya siku saba tangu tarehe ya kupokea pingamizi husika.

Wajibu wa
mfanyabisha
ra

12. Kila mfanyabiashara katika eneo la soko atakuwa na wajibu wa-

- (a) kusajiliwa na Mkuu wa Soko katika rejesta ya wadau wa soko;
- (b) kulinda na kuhifadhi miundombinu ya soko;
- (c) kufanya biashara katika maeneo yanayoruhusiwa;
- (d) kufanya usafi katika eneo lake la biashara;
- (e) kulipa ushuru na ada kwa wakati;
- (f) kutobandika au kutobandua tangazo bila idhini ya Mkuu wa Soko;
- (g) kutotumia lugha ya matusi, kuudhi au kashfa katika eneo la soko;
- (h) kushiriki usafi wa jumla wa soko;
- (i) kutoweka bendera ya chama chochote cha siasa ndani ya eneo la soko;
- (j) kutofanya shughuli za kisiasa katika eneo la soko;
- (k) kutotupa taka ovyo au kutiririsha maji machafu;
- (l) kutowasha moto maeneo yasiyohusika ndani ya soko; na
- (m) kuheshimu masharti ya upangaji aliyopewa na Halmashauri na maelekezo atakayopewa na Halmashauri, Mkuu wa Soko na kamati ya wadau wa soko.

Muda wa
biashara

13.-(1) Soko litakuwa wazi siku zote kuanzia saa kumi na mbili asubuhi hadi saa kumi na mbili kamili jioni.

(2) Mkuu wa Soko, kwa kushauriana na Mkurugenzi, anaweza kufunga soko kwa ajili ya matengenezo au sababu nyingine yoyote ya dharura pale

itakapoonekana inafaa.

(3) Isipokuwa kwa sababu nyingine za dharura, Mkuu wa Soko hatakuwa na mamlaka ya kufunga soko kwa sababu za matengenezo isipokuwa tu baada ya kutoa notisi ya siku saba kwa wadau wa soko kuhusu kusudio la kufunga soko kwa ajili ya matengenezo.

Ushuru wa
soko au
gulio

14.-(1) Halmashauri itatoza ushuru wa soko kutoka kwa kila mfanyabiashara aliyesajiliwa kufanya biashara katika eneo la soko kwa kadri itakavyoelekezwa.

(2) Kila mfanyabiashara atawajibika kulipa ushuru wa bidhaa za jumla katika magulio na minada katika Halmashauri kwa viwango vilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza na la Pili la Sheria Ndogo hii.

Kodi ya
upangishwaji

15.-(1) Kila mfanyabiashara katika soko atalipa kodi ya upangishwaji kizimba au kibanda kwa mujibu wa mkataba wa upangishwaji.

(2) Halmashauri inaweza, kwa makubaliano maalum, kumruhusu mtu yeyote kujenga banda la biashara katika eneo la soko.

Usimamizi
wa magari

16.-(1) Magari yote yanayotumika kusafirisha mazao au bidhaa kwa ajili ya soko yatashusha bidhaa katika maeneo yaliyoainishwa kwa shughuli hiyo.

(2) Mkuu wa Soko atakuwa na mamlaka ya kupanga na kusimamia idadi ya magari yatakayoruhusiwa kushusha bidhaa au mazao sokoni.

(3) Mkuu wa Soko anaweza kuondoa gari lolote kutoka katika sehemu iliyotengwa endapo itabidi kufanya hivyo.

Kibali cha
minada na
magulio

17.-(1) Minada ya mazao, nguo na bidhaa nyingine itaruhusiwa kufanyika kwenye masoko kwa kibali maalumu cha Halmashauri.

(2) Halmashauri inaweza kutoa kibali maalumu cha kufanyika kwa magulio katika maeneo yatakayotengwa na

Halmashauri.

Usafi wa soko

18.-(1) Kila mfanyabiashara anayefanya biashara katika eneo la soko atawajibika kuweka eneo lake katika hali ya usafi wakati wote.

(2) Mkuu wa Soko, kwa kushirikiana na kamati ya wadau wa soko, atasimamia usafi wa jumla wa soko siku ya jumamosi ya mwisho wa mwezi.

(3) Kila mfanyabiashara atatakiwa kuzingatia kanuni za afya.

Mbwa

19. Mtu yeyote hataruhusiwa kuingiza au kuruhusu kuingiza mbwa ndani ya soko.

Mifugo kutoingizwa sokoni

20. Mtu yeyote hataruhusiwa kuingiza mifugo sehemu yoyote ndani ya soko, magulio au minada isipokuwa sehemu maalumu iliyotengwa na Halmashauri kwa ajili ya biashara ya mifugo.

Minada

21.-(1) Mazao yatakayoletwa sokoni kwa ajili ya kuuzwa kwa mnada yatapokelewa na dalali atakayeteuliwa na wafanyabiashara na kukubaliana na kamati ya soko.

(2) Dalali aliyeteuliwa atauza mazao hayo kwa mnada katika eneo lililotengwa na Halmashauri kwa shughuli hiyo.

Biashara ya kutembeza

22. Mtu yeyote hataruhusiwa kutembeza bidhaa ndani ya soko bila kibali cha Halmashauri.

Tahadhari ya moto

23. Mtu yeyote hataruhusiwa kufanya shughuli yoyote inayohusisha matumizi ya moto isipokuwa kwa idhini ya maandishi ya Halmashauri.

Uuzaji wa pombe

24. Mfanyabiashara yeyote hataruhusiwa kuuza pombe ndani ya soko, gulio, mnada bila kibali na leseni ya vileo iliyotolewa na Halmashauri.

Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko Na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

Tangazo La Serikali Na. 889 (Linaendelea)

Makosa na
adhabu

25. Mtu yeyote atakayekiuka masharti yoyote Sheria Ndogo hii atakuwa ametenda kosa na akipatikana na hatia atatozwa faini isiyopungua Shilingi laki mbili na isiyozidi Shilingi Milioni moja au kifungo kisichopungua miezi kumi na mbili na kisichozidi miezi ishirini na nne au vyote faini na kifungo kwa pamoja.

Kufifilisha
kosa

26. Mkurugenzi anaweza kufifilisha kosa kwa kumtoza mtu yeyote aliyetenda kosa kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii kiasi cha Shilingi laki mbili iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoainishwa katika Jedwali la Tatu la Sheria Ndogo hii na kuwa tayari kutimiza wajibu wake kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii.

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya aya ya 14(2))

USHURU WA BIDHAA MINADANI NA KATIKA MAGULIO

Namba	Aina ya Bidhaa	Kiwango cha Ada kwa Siku (Shilingi)
1.	Wauza mitumba katika eneo lisilozidi ukubwa wa mita nne (4) za mraba	500/=
	kila eneo linalozidi mita hizo 4 za mraba italipiwa	200/=
2.	Wauza vinywaji (bia, maji na soda	500/=
3.	Wauza nafaka	500/=
4.	Wauza madawa ya asili	500/=
5.	Wauza vipuri vya baiskeli, pikipiki, magari	500/=
6.	Wauza dagaaa	500/=
7.	Wauza samaki	500/=
8.	Wauza chumvi, nyama na mboga za majani	500/=
9.	Wauza vyungu	500/=
10.	Wauza vyombo vya nyumbani	500/=
11.	Wauza viatu	500/=
12.	Wauza nguo mpya	500/=
13.	Mafundi baiskeli	500/=
14.	Bidhaa nyingine ambazo hazikutajwa	500/=

Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko Na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

Tangazo La Serikali Na. 889 (Linaendelea)

15.	Punda atakayeuzwa mnadani mnunuzi atalipa kwa kila punda atakayemnunua	1,500/=
16.	Mbuzi, nguruwe au kondoo atakayeuzwa mnadani – mnunuzi atalipa kwa kila mbuzi, nguruwe au kondoo atakayeuzwa mnadani, mnunuzi atalipa ushuru kwa kila mfugo	1,500/=
17.	Ng'ombe atakayeuzwa mnadani-mnunuzi atalipa kwa kila Ng'ombe	5000/=
18.	Mifugo mingine ambayo haikutajwa- mnunuzi atalipa ushuru kwa mfugo	500/=

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya aya ya 14(2))

USHURU WA BIDHAA ZA JUMLA KATIKA MASOKO

Namba	Aina ya Bidhaa	Kiwango cha Ada kwa Siku (Shilingi)
1.	Gunia la Mahindi lenye uzito wa kg. 100	1000/=
2.	Gunia la Maharage lenye uzito wa kg100	1000/=
3.	Gunia la Viasi vitamu lenye uzito wa kg. 100	1000/=
4.	Gunia la Viasi Ulaya lenye uzito wa kg. 100	1000/=
5.	Gunia la Vitunguu lenye uzito wa kg. 100	1000/=
6.	Gunia la Nazi lenye uzito wa kg. 100	1000/=
7.	Gunia la Parachichi lenye uzito wa kg. 100	1000/=
8.	Gunia la Vitunguu Swaumu lenye uzito wa kg. 100	1000/=
9.	Gunia la Matunda lenye uzito wa kg. 100	1000/=
10.	Tenga la Mazao ya Mbogamboga kama Nyanya, Matole, Kabeji, Pilipili Hoho, Karoti, Malimao na mazao mengineyo	2000/=
11.	Gari la Matunda Tani 1-3	10,000/=
12.	Gari la Matunda Tani 4 - 8	15,000/=
13.	Gari la Matunda zaidi ya Tani 8	20,000/=

Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko Na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

Tangazo La Serikali Na. 889 (Linaendelea)

JEDWALI LA TATU

(Limetengenezwa chini ya aya ya 26)

FOMU YA KUFIFILISHA KOSA

Mimi; nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWE mbele ya; ambaye ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa, kwamba mnamo tarehe;..... ya Mwezi;..... Mwaka; nilitenda kosa la kukiuka masharti ya aya ya ya Sheria Ndogo ya Ushuru wa Masoko na Magulio ya Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa ya Mwaka 2023.

Kwa Mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Rorya, niko tayari kulipa kiasi cha Ada au Ushuru ninaodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU:

Leo tarehe:..... ya Mwezi:..... Mwaka:.....
Jina:.....
Saini:.....

MBELE YANGU:

Jina:.....
Wadhifa:
Saini:
Tarehe:

Lakiri la Halmashauri ya Kyerwa imegongwa kwenye sheria Ndogo hizi kufutia azimio lililopitishwa katikak Mkutano wa Baraza la Madiwani Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa uliofanyika Tarehe Mwezi..... Mwaka..... na Kushudiwa na Lakiri hiyo ikigongwa mbele ya :-

SACF. JAMES MARCO JOHN
Mkurugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

MH. BAHATI HENERICO
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya ya Kyerwa

NAKUBALI,

Dodoma,
20 Novemba, 2023

MOHAMED OMARI MCHENGERWA (MB)
Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais,
(Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa)